

укорінюють її саму. Старицький перекладав твори Г. Гейне, Дж. Байрона, У. Шекспіра, А. Міцкевича та інших.

Михайло Старицький своєю творчою практикою і громадською діяльністю вніс неоціненний вклад не тільки у розвиток української літературної мови, а й української культури загалом. Протягом усього свого життя він боровся за утвердження українського слова в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Левчик Н. Традиційне й нове в стилі М. Старицького. Київ: Наукова думка. 1997
2. Левчик Н. Михайло Старицький: багатогранність таланту. Дивослово. 2005.
3. Цибаньова О. Лаври і терни: життєвий і творчий шлях М. Старицького. Київ, 1996.
4. Старицький М. Твори: у шести томах. Київ: Дніпро, 1989.
5. Леся Українка. Зібрання творів: у 12 томах. Київ: Наукова думка, 1997.

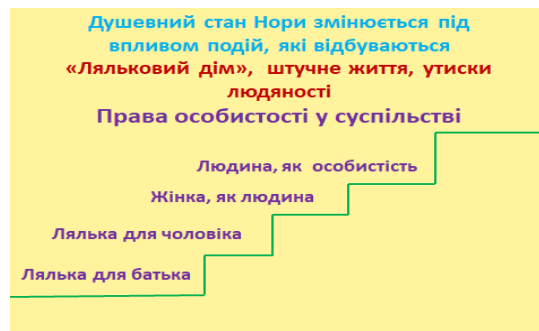
Блозва Ольга Андріївна,
*викладач гуманітарних дисциплін, методист,
Борщівський агротехнічний фаховий коледж*

КУЛЬТУРА ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ, УСВІДОМЛЕННЯ, ВИХОВАННЯ

Слід констатувати, що у нашому суспільстві дуже низька відповідальність за Слово! Значить філолог має пам'ятати, що він і навчає, і виховує, допомагаючи формувати в молодій людині почуття поваги і відповідальності до власного слова і слова оточення. З іншої, не менш важливої сторони, для того, щоб пробудити у кожного студента прагнення і потребу у самовихованні, необхідно їх вчити бачити себе збоку, оцінювати свою власну поведінку так само адекватно, як і вчинки інших, володіти собою, своєю мовою і своїми бажаннями. Атмосфера включення у навчання буде виховувати потяг до навчання, при якому наголос можна поставити на самоудосколаненні.

До повноліття ще трохи, а інформаційний простір – безмежний і доступний вже. У сучасному світі комп'ютери перебрали на себе виконання завдань алгоритмічного типу, натомість працедавці потребують працівників для виконання логічних прийомів, методів, правил і завдань, що їх потрібно обдумувати, експериментувати, з можливими варіантами та придумувати свіже рішення. Абсолютно необхідною рисою для фахівця у XXI столітті стає вміння самостійно знаходити рішення. Значить, працівники повинні вміти мислити самостійно, а завдання сучасної освіти – створити соціальне та культурне середовище, де цінують досягнення та виконання завдань, створюють умови для автономії студента, формують навчальні компетенції та культуру взаємозв'язків у колективі ровесників, у стосунках Учень – Учитель і далі: Людина – Соціум. Новою функцією освіти в сучасних умовах можна вважати формування особистості як носія цілісної культури, а системний спосіб мислення стає вираженням духу сучасної епохи. Творчість та системність мають стати нерозривно пов'язаними якостями мислення сучасної молоді людини.

Звичайно, вивчення зарубіжної літератури далеко не єдиний фактор, який впливає на формування світогляду студентів: сильніше діють умови навколишнього життя, соціальний досвід молоді, але моральні орієнтири, імпульси до самостійного вирішення моральних проблем наші Уроки, безперечно, дають. Великий діапазон творчих методичних робіт педагогів – це ілюстрація того, як ми навчаємо, творчі студентські та учнівські роботи засвідчують яким цікавим є засвоєння знань і дуже важливо не загубити усвідомлення отриманих знань. Аналізуючи драму Г. Ібена «Ляльковий дім» студенти вивчають не тільки взаємостосунки у сім'ї, а ще вивчають через засоби літератури суспільні компетенції, часто підтягуючи власний досвід спостережень. Усвідомлене читання твору в особах, один з етапів заняття, який дозволить включити усіх студентів у навчання. Далі робота зі статтею підручника. Наступний етап – аналітичні роздуми за запропонованою викладачем схемою:

В обговоренні у студентів формуються власні життєві навички, які можуть стати результатом співбесіди, аналітичних висновків, самостійно сформованих цінностей. Думаю буде правильно навчати молодь думати критично, а не передавати, що думати.

Професор Єльського університету Вільям Дересевич навів такий приклад: «Одна студентка якось сказала, що їй би дуже хотілося мати можливість думати про те, що вона вивчає: шкода, часу на це нема. Я запитав, чи вона коли-небудь замислювалася про те, щоб не намагатися конче отримати найвищий бал із кожного предмету. Дівчина глянула на мене так, ніби я запропонував їй щось непристойне». Бути мислячими людьми – ось мета навчання, але часто можна зустріти культ зазубрення, механічного запам'ятовування та фрагментарності. Ось тоді і потрібні майстерність і особливий такт!

Вчитель не може зачинити двері аудиторії перед могутнім інформаційним вибухом. Сучасна людина живе в ілюзії «обізнаності» завдяки стрімкому розповсюдженню Інтернету та видимій доступності знань. Тому, якщо збільшується інформаційне навантаження, має збільшуватись і творча ініціатива, винахідливість, майстерність, простіше, – загальна й професійна культура вчителя, які, перш за все, відповідають за Людину в студентові. Першочергове завдання літератури – прищепити молоді навички грамотного читача, що дало б їм можливість сприймати художній твір як естетичне явище. Також важливо, щоб кожен із них розумів мову літературного твору як виду мистецтва, і як відображення життя. *До прикладу, дискусія за темою: «Як ідея «життя – театр» розкривається у творі «Гамлет» В. Шекспіра?» із аналізом двох сцен, де збираються усі дійові особи. 1. «Пастка» («Мишоловка») акт 3, сцена. Можливий висновок: «Театр у театрі», перше зривання масок, читач слідкує за*

реакцією королівського двору. 2. Сцена дуелі Гамлета і Лаерта. Можливий висновок: У кожного героя своя реакція на подію, перед смертю усі залишають свої ролі – маски. Узагальнення дискусії може мати наступне формулювання: «Висновок, який ми можемо зробити стосовно життя в Ельсінорі – у світі всі лицедіють, це породжує брехню, порок знищує суспільство».

Американські психологи Е. Дісі і Р. Раян розглядають ефективність навчальної діяльності у контексті почуття власної компетентності та здатності людини вибирати і здійснювати вибір. Філологам добре відомо, що успішний діалог з аудиторією можливий тільки за умови, якщо студенти прочитали художній твір і готові до співпраці. Зрозуміло, що існує певний зв'язок між навчанням та усвідомленням здобутих знань і, як без внутрішньої мотивації до навчання загалом, так і читання зокрема, на заняттях з вивчення літератури не обійтись. Філологічне заняття – це спільний пошук істини викладачем і студентом, це лабораторія культури мислення. Завдання викладача щодо організації студентського читання у тому, щоб допомогти молоді розуміти (*тобто осмислено читати, аналізувати, емоційно переживати, тощо*), відтворювати (*тобто переказувати, творчо переосмислювати, застосовувати в життєвих ситуаціях тощо*) й творити (*тобто грамотно й естетично довершено передавати власні думки в усній формі*) текст (*як правило, художній*).

Викладачу необхідно навчити студентів працювати разом з ним. Для розвитку культури читання, використовуючи власний імідж і авторитет та загальне налаштування молоді до навчання, необхідно створити на занятті умови для культури самомотивації, щоб читання переросло в усвідомлення прочитаного. Залежно від цього кожне навчальне завдання сприйматиметься як можливість розвитку інтелектуальних здібностей, знання дозволять піднімати рівень інтелекту молоді людини. До прикладу – вивчення твору Дж. Орвелла «Колгосп тварин». На початковому етапі студенти прослідковують події, далі працюють над цитатним матеріалом, та порівнюють художній простір твору та історичні паралелі тоталітарних систем. Така робота дозволяє вчителю подати відповідну навчальну інформацію, студентам засвоїти нові знання. Усвідомлення знань може бути запропоноване викладачем у форматі

аналітичного вивчення, наприклад, висловити власне судження про твір Орвелла, взявши за назву роботи слова Г. Г. Маркеса.

«Усе – через знання!» – говорять теорія і практика навчання. Заняття стає лише в тому випадку виховним, якщо у ньому нерозривно поєднані три уроки: життєвий, естетичний, моральний. Зрештою, на здатності людини вибрати і здійснювати вибір засновується і безперервне навчання упродовж життя. Тож мистецтво успішного навчання полягає у тому, щоб сприяти навчанню і професійному зростанню молоді людини, бо це невід’ємна частина людської природи, яку необхідно плекати. Кожен має володіти Словом як засобом культури. У якій би не були галузі фахівці, і в першу чергу наші випускники аграрного коледжу, їм необхідно бути грамотними читачами, власне, людьми культурними, бо така вимога часу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Браун Пітер, Редігер Генрі, Макденіел Марк. Засіло в голові. Наука успішного навчання / пер. з англ. Юлія Кузьменко. Київ: Наш формат, 2019. 240 с.
2. Літкотт-Гаймс Джулі. Як виховати дорослого / пер. з англ. Олени Замойської. 2-ге вид. випр. Київ: Наш формат, 2016. 360с.
3. Маклін А. Мотивуюча школа / пер. з англ., передм. та заг.редакція Т.Д.Тадеевої. Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2019. 480с.
4. Садкіна В.І. усвідомлене читання – SKILLS на все життя. Харків: Вид. група «Основа», 2020. 96с.
5. Тадеєва Т.В. Теорія самодетермінації Дісі-Раяна і навчальна мотивація. *Наукові записки ТНПУ ім. В.Гнатюка. Серія: Педагогіка.* 2012. №3. С. 213–221.
6. William Deresiewicz, *Excellent Sheep: The Miseducation of the American Elite and the Way to a Meaningful Life* (New York: Free Press, 2014), 116.